

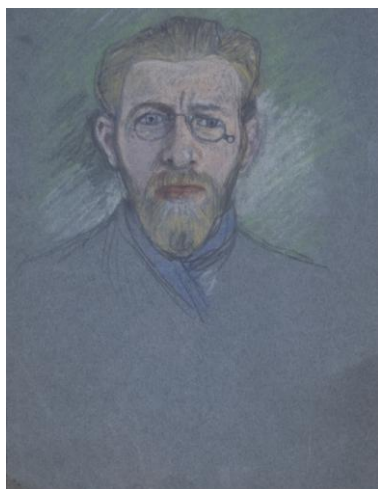

ÚSTAV PRO ČESKOU LITERATURU AV ČR, v. v. i.
Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1, ☎ +420 234 612 111
e-mail: literatura@ucl.cas.cz; www.ucl.cas.cz

TISKOVÁ ZPRÁVA: Den s Kritickou hybridní edicí

V Ústavu pro českou literaturu AV ČR vychází první titul *Kritické hybridní edice*:

Dílo Františka Gellnera

Praha, 1. 1. 2015. – Jako první titul *Kritické hybridní edice*, kterou řídí Jiří Flaišman a Michal Kosák, vychází v těchto dnech publikace *Dílo Františka Gellnera*, kterou připravil kolektiv editorů z Ústavu pro českou literaturu AV ČR (vydáno ve spolupráci s nakladatelstvím Akropolis). Vydání v *Kritické hybridní edici* spojuje čtenářské knižní vydání a vědeckou elektronickou edici na přiloženém DVD. Propojení knižního vydání a digitální aplikace tak představuje inovativní model publikování sebraných spisů i vybraných základních děl české literatury. *Dílo Františka Gellnera* poprvé přináší kompletní soubor dochovaných autorových textů čítající několik stovek textů (také několik desítek textů dosud knižně nezveřejněných – příklady viz níže), včetně jejich variant, dále kompletní rozsáhlou korespondenci (více jak 200 jednotek) a výtvarné dílo (více jak 800 reprodukcí). Edice tak

nabízí komplexní pohled na dílo Františka Gellnera a vytváří předpoklad pro další vědecký výzkum. Čtenářská edice vychází též jako e-kniha ve formátech MOBI a ePUB.

Tisková konference

Tisková konference proběhne ve **čtvrtek 8. ledna 2015 v 11.00** v zasedací místnosti Ústavu pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3/1420, Praha 1 (vchod C, 3. patro).

Přednáška

Přednáška se koná ve **čtvrtek 8. ledna 2015 ve 13.00** v zasedací místnosti Ústavu pro českou literaturu AV ČR, Na Florenci 3/1420, Praha 1 (vchod C, 3. patro).

Přednáška představí projekt **Kritické hybridní edice** a první titul řady ***Dílo Františka Gellnera***. Posluchači se seznámí s elektronickou edicí, jejím obsahem, uspořádáním a možnostmi, a s rozvržením čtenářského knižního vydání. Představeny budou i nově nalezené texty Františka Gellnera a jeho výtvarné dílo.

Přednáška je určena široké veřejnosti, studentům a všem zájemcům o literaturu.

Uvedení

Po přednášce bude od **14.30** následovat slavnostní uvedení *Díla Františka Gellnera*, které vydal Ústav pro českou literaturu ve spolupráci s nakladatelstvím Akropolis.

Publikace vychází za podpory Grantové agentury AV ČR a Ministerstva kultury ČR.

Další informace

Mgr. Jiří Flaišman, Ph.D.

flaisman@ucl.cas.cz

mob.: 607 251 707

Mgr. Michal Kosák, Ph.D.

kosak@ucl.cas.cz

mob.: 724 070 430

Kritická hybridní edice je knižnice primárně určená k vydávání děl novočeské literatury, pro edice souborné i pro prezentaci jednotlivých literárních textů, u nichž dovoluje zachytit jejich bohatou a složitou historii. Název Kritická hybridní edice objasňují editoři následovně: „pojmenování se skládá z termínu kritický, který se vztahuje ke způsobu zpracování materiálu, tj. ke kritice textu, dále z výrazu hybridní, jenž se týká média a spolu s tím typu vydání, a konečně z pojmu edice, odkazujícího k organizovanému, vnitřně členěnému celku.“ Kritická hybridní edice se tedy hlásí k tradici kritického vydávání a představuje uspořádané dílo souběžně v podobě **čtenářského knižního vydání** (bez obsáhlých doprovodných textů, komentářů a bibliografických přehledů) a ve formě **elektronické**

vědecké edice na přiloženém DVD.

První titul Kritické hybridní edice tvoří **Dílo Františka Gellnera**. Knižní čtenářské vydání obsahuje všechny dokončené Gellnerovy básnické, prozaické, publicistické texty a básnické překlady. Texty jsou rozděleny do dvou rozsahem rozdílných svazků, první přináší Gellnerovu literární tvorbu z jeho mladšího tvůrčího období (1894–1908), jehož jádro tvoří básnické sbírky *Po nás ať přijde potopa!* a *Radosti života*, druhý z období tzv. brněnského (1909–1914), v němž vznikala většina básní sbírky *Nové verše* a prózy jediné za autorova života publikované knihy próz *Cesta do hor a jiné povídky*. Edici uzavírá kalendárium a ediční komentář. Elektronické vědecké vydání (na přiloženém DVD) přináší veškeré známé tištěné i netištěné, úplné i fragmentární texty Františka Gellnera (jsou mezi nimi i nově nalezené texty tištěné i rukopisné, např. také nedokončené dramatické pokusy včetně podkladů pro libreto k Janáčkovu *Výletu pana Broučka do Měsíce*) s jejich variantami

a kompletní soubor autorových překladů (např. převod románu L. Descavese *Poddůstojníci*). Aplikace obsahuje taktéž rozsáhlý konvolut dochované autorovy korespondence a soubor veškerého dostupného Gellnerova výtvarného díla. Čtenáři je k dispozici také výběr z literatury o životě a díle F. Gellnera. Součástí edičně zpracovaného textu je vysvětlivkový aparát. Samostatnou část tvoří zpráva o historii textu obsahující kritický aparát. Posmrtné knižní přetisky jsou zachyceny v bibliografickém soupisu.

Dílo Františka Gellnera. Edičně připravili Jiří Flaišman, Lucie Kořínková, Michal Kosák a Jakub Říha, ve spolupráci s Pavlem Kořínkem a Andreou Vítovou. Grafická úprava Markéta Jelenová. Digitální edici na přibalovém DVD zpracovala firma inSophy, s. r. o., Praha. Vydal Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., (Na Florenci 3/1420, 110 00 Praha 1, www.ucl.cas.cz) ve spolupráci s nakladatelstvím Filip Tomáš – Akropolis (Severozápadní IV 16/433, 141 00 Praha 41, www.akropolis.info) roku 2012. Projekt *Dílo Františka Gellnera* vznikl ve spolupráci s Literárním archivem Památníku národního písemnictví v Praze.

Další připravované svazky KHE: Sv. 2 / Dílo Karla Hlaváčka; Sv. 3 / Petr Bezruč: Slezské písně

Náhledy elektronické vědecké edice KHE:

zpět domů nápověda ediční poznámka

DÍLO FRANTIŠKA GELLNERA

1881 19. června 1881

Narození Františka Gellnera do rodiny židovského obchodníka Karla Gellnera (*1847) a jeho manželky Gabriely, rozené Fischlové (*1851).

Fotografie Františka Gellnera, dětský portrét. LA PNP, fond F. Gellner.

Fotografie Karla a Gabriely Gellnerových, rodičů Františka Gellnera. LA PNP, fond F. Gellner.

Osvědčení z matky narození pro Františka Gellnera, vystavené 29. 9. 1889. LA PNP, fond F. Gellner, německy psaný dokument s textem: Správa židovské matky v Mladé Boleslavi. Osvědčení o narození. Titmo se prokazuje, že dle zdejší matky narození svazek III, list 192, zápis 1538 z 19. června roku 1881 se panu Karlu Gellnerovi z jeho zákonné manželky Gabriely, rozené Fischlové, z Mladé Boleslavi v Mladé Boleslavi domě č. 25/II narodil manželský syn, který obdržel jméno František. Správa židovské matky, Mladá Boleslav 29. září 1889. Rabínat a Správa matky. Dr. M. Klotz.

František byl šesté ze sedmi dětí, dospělého věku se dožil jen čtyři sourozenci: vedle Františka Gellnera starší bratři Gustav a Pavel a mladší sestra Alžběta, zvaná v rodině Eliška.

Rodinná fotografie, pořízená pravděpodobně kolem r. 1911. LA PNP, fond F. Gellner, na fotografii v první řadě svonovi a neteř F.

poezie próza publicistika drama překlady poezie překlady prózy korespondence vyhledávání časová osa

výtvarné dílo sekundární literatura

zpět domů nápověda ediční poznámka

DÍLO FRANTIŠKA GELLNERA

R1 R2 Č KHE **Paralelní zobrazení** Historie textu Další otisky

R1 - rukopis 1 (1904) **(Noc byla. Bláto tuhlo v led)**

Noc byla. Bláto tuhlo v led.
Potloukal jsem se Prahou.
Řek jsem si: Den tu bude hned.
A odjedu pak drahou.
Za nocleh škoda zlatky.

Kavárna okna hořela
však pusto na ulici.
Jen žena kolem kráčela
kohosi hledající
v podzimní chladné noci

A v kapsách prázdné, v srdci vztek
a v duši smutku přival
německý, starý popěvek
jsem špatným hlasem zpíval.
Strážník hrál někde v karty.

Přec jen to život osladi
takto si zazpívati
o různých svadlých, o mládí,
které se nenavráti,
nikdy se nenavráti.

Společnost jakás neznámá
se namanula k tomu
šli dřevěnými nohama
vlastenci z krčmy domů.
Ať žije státní právo!

Jeden, jenž mluvil za všechny
v patriotické snaze
vzkřik' na mne: „Chlape, německy
íveš ve slovanské Praze?”

R2 - rukopis 2 (1904) **Francesco Farniente**

Noc byla. Bláto tuhlo v led.
Potloukal jsem se Prahou.
Řek' jsem si: Ráno je tu hned,
a odjedeš pak drahou.
Za nocleh škoda zlatky.

Kavárna okna hořela,
však pusto na ulici.
Jen žena kolem kráčela
kohosi hledající
v podzimní chladné noci.

A v kapsách prázdné, v srdci vztek
a v duši smutku přival
německý starý popěvek
jsem špatným hlasem zpíval.
– Strážník hrál někde v karty.

Přec jen to život osladi
takto si zazpívati
o různých svadlých, o mládí,
které se nenavráti,
nikdy se nenavráti.

Společnost jakás neznámá
se namanula k tomu.
Šli dřevěnými nohama
vlastenci z krčmy domů.
Ať žije státní právo!

Jeden, jenž mluvil za všechny,
ve chvályhodné snaze
vzkřik' na mne: „Chlape, německy
íveš ve slovanské Praze?”

A hudba hrála (1905)
A přece zůráhám se (1901)
Ať žije sociální demokracie... (1. 4. 1902)
Babička Májková (11. 1. 1913)
Ballada (23. 6. 1912)
Bartoloměj Kandydasek aneb pot... (13. 3. 1911)
Beránské vánoce (13. 1. 1912)
Besedy (19. 10. 1913)
Bezceť (8. 4. 1901)
Bez českého sněmu žádná říšská... (9. 5. 1914)
(Blá vložky padají těe) (23. 12. 1911)
Blasphemie (1901)
Branné předlohy (15. 6. 1912)
Brněnské radniční hospodářství... (20. 7. 1912)
Bubenček (18. 1. 1913)
(Bůh pomsty sedí nad mračny) (1913)
Cestovatelé (27. 9. 1913)
Chiméra (1901)
Chvála skromnosti (2. 3. 1912)
(Chtěl jsem se lecky osamoc...
Ctění redakce! (9. 3. 1902)
Červený a černý (8. 5. 1911)
Český sněm (30. 9. 1911)
(Čím dál tím ti horší stravu... (1911)
(Čtáme stále v novinách)
Dech budoucnosti (20. 9. 1903)
Dědina (20. 9. 1913)
Dělnost lidového parlamentu (28. 10. 1911)
Demaskovaná láska (8. 4. 1901)
(Disee schöner allerbesten) (2. 1914)
(Díváme-li se na trestnice)
Dobrák (7. 4. 1912)
Dobrodruh (13. 9. 1913)
Don Juan (3. 2. 1912)
Drahota (30. 9. 1911)
Dvojka (27. 5. 1895)
Elegie (4. 2. 1912)
Elegie (1901)
Epilog (1901)
Francesco Farniente (15. 4. 1904)
Havříská (1902)
Hlavní čtenář rakouské zahr... (8. 11. 1912)
J. S. Machar (28. 2. 1914)
Jako ty polní rostliny (1901)

název datum incipit sbírka

poezie próza publicistika drama překlady poezie překlady prózy korespondence vyhledávání časová osa

výtvarné dílo sekundární literatura

Ukázky z knižně dosud netištěných textů Františka Gellnera:

Jsem už týden v Paříži...

Jsem už týden v Paříži.
Škoda že jsou deště.
Najal jsem si pokojík.
(Měl jsem horší ještě.)

Holky jsou tu černější,
mnohé mají kníry.
Dejž nám chléb náš vezdejší!
Díry jako díry.

Měl jsem dneska u sebe
pěknou Pařížanku.
Holky jsou mé neštěstí!
Stálo to pět franků.

Město pěkné Paříž je
konečně vzdor všemu.
Kdo má peněz právě dost,
zcela dobře je mu.

Kdyby na sůl nebylo,
to se říká v Židech.
Tady je to zrovna tak.
Nezmýlíš se v lidech.

Já jsem se už po světě
leckde potuloval,
tuhle nudnou pravdu jsem
všude konstatoval.
/1906/

Platí se zde ve francích
jako u nás v zlatkách.
Po kolotočích se tu
jezdí na prasátkách.

Rozmluvy se sklenicí

Jsem z kraje, kde je mnoho pivovarů. Pan starosta pil, pan děkan pil, strážník pil, důstojníci pili, úředníci pili, dělníci pili, a kdo nepil, měl jistě již pitím pokažený žaludek. Chodil jsem do dělnického spolku, kde se dívali úkosem na každého, kdo řádně nepopíjel, neboť pití bylo podmínkou udržení spolkové místnosti jako skoro všude v Čechách. Viděl jsem volby za pivo, a když národ se bouřil, byla jeho uražená hrdost nasáklá pivem. Byl jsem svědkem velikých demonstrací proti dani z piva, tohoto tekutého chleba lidu. Tak se tedy stalo, že jsem jako většina lidí okolo mne se stal důvěrným se sklenicí. Přátelé byli zbiti strážníky, vypovídalo se z obcí, co dělat, posteskl jsem si své sklenici. A z vděčnosti jsem ji neopouštěl ani za večerů, kdy mi nebylo zrovna smutno. A poněvadž mi nebylo možno straniti se ostatních přátel sklenic, zajímal jsem se po celé noci o vojenské signály, o vysokou politiku a o anekdoty o jezevcích, pohlavních ústrojích, Židech a farářích. Přišla doba, kdy jsem se měl stát obráncem mocnářství rakousko-uherského. Věděl jsem sice, že i za horami svítí slunce, ale sklenice mě smířila s osudem; stal jsem se tedy c. k. titulárním frajtre. Od moudrých lidí jsem slyšoval, že mám pijákům co děkovat za mnohé krásné spisy, o kterých ovšem většina lidí, těch, kteří stojí u stroje, orají a kopou, ničeho neví a ničeho se nedozví po celý svůj život. Ale nejen u pijáků, také v mozcích lidí hladových zrodila se mnohá pěkná myšlenka. Proto nevím, neměli-li bychom vlastně býti vděční všem těm, kteří se přičiňují o udržení dnešní bídy. Ovšem, ti z nás, kteří nepociťují nijaké vděčnosti vůči udržovatelům pořádku, a přec jen rozmlouvají se sklenicí, jsou blázni. Neboť nemáme dost úst, abychom mluvili k lidem.

/1906/

Další elektronické ediční projekty Ústavu pro českou literaturu AV ČR

Česká elektronická knihovna / www.ceska-poezie.cz

Česká elektronická knihovna – *Poezie 19. a počátku 20. století* zpřístupňuje **1700** básnických knih česky psané poezie 19. a počátku 20. století. Přináší kompletní veršované dílo **nejvýznamnějších básníků české novodobé literatury** (např. K. H. Mácha, K. J. Erben, K. Havlíček Borovský, J. Neruda, J. Vrchlický, O. Březina). Nabízí možnost fulltextového i strukturovaného **vyhledávání** v obsažených textech a poskytuje **nástroje pro analýzu textu** (statistiky, abecední a frekvenční slovníky apod.). U řady titulů nabízí vedle textu knih i jejich **obrazovou podobu**.

Edice E / www.ucl.cas.cz/edicee

Přináší **v obrazové digitální podobě** jak nové knižně nevydané publikace (zvláště sborníky), tak i novější publikace vydané (např. čtyřsvazková antologie *Z dějin českého myšlení o literatuře*). **Edice E** současně zpřístupňuje **zásadní publikace** (kompendia, antologie, sborníky, příručky, edice ad.), jež **vznikly v průběhu více jak šedesátileté existence ÚČL AV ČR**, např.: *Dějiny české literatury 1–4*, *Avantgarda známá a neznámá 1–3*, *Soubor díla F. X. Šaldy*, *Spisy Vladislava Vančury*, *Jak číst poezii*, *Slovník básnických knih*. Součástí edice jsou též obtížně dostupné samizdatové sborníky vydávané k příležitosti životních jubileí významných pracovníků ÚČL AV ČR (např. M. Červenka, R. Havel, M. Jankovič, Z. Pešat).

Více na stránkách edičního a textologického oddělení:

<http://www.ucl.cas.cz/cs/oddeleni/oddeleni-edicni-a-textologicke>